

Şimşek, Mehmet, “Doğu Karadeniz’de Balıkçılık Turizmi Olanakları Üzerine Bir Değerlendirme”,
Karadeniz Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, 8/14, ss.1-8.
DOI: 10.31765/karen.955801

Bu makale etik kurul izni ve/veya yasal/özel izin alınmasını gerektirmemektedir.

This article doesn't require ethical committee permission and/or legal/special permission.

* Araştırma Makalesi / Research Article

6. Uluslararası Karadeniz’e Kıyısı Olan Ülkeler Bilimsel Araştırmalar Sempozyumu’nda sunulan özet bildiri genişletilerek oluşturulmuştur.

** Dr. Öğr. Üyesi,
Giresun Üniversitesi, Turizm Fakültesi,
Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümü,
Giresun/TÜRKİYE
✉ mehmet.simsek@giresun.edu.tr

ORCID : 0000-0002-7558-5010

Anahtar Kelimeler: Balıkçılık Turizmi, Amatör Balıkçılık, Alternatif Turizm, Balıkçılık.

Keywords: Fishing Tourism, Amateur Fishing, Alternative Tourism, Fishing.

DOĞU KARADENİZ’DE BALIKÇILIK TURİZMİ OLANAKLARI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME*

Mehmet ŞİMŞEK**

Öz: Karadeniz’de deniz kirliliğinin giderek artması, aşırı avlanma ve deniz dolguları sebebiyle balık stokları azalma eğilimindedir. Bu olumsuz gelişmelerin sonucunda geçimini balıkçılıkla sağlayan insanların çoğu ya balıkçılığı bırakmakta veya büyük şehirlere göç etmektedirler. Son yıllarda gelişen balıkçılık turizminin, geçimini bu yolla sağlayanların gelirinin artmasında, ilave istihdam yaratılmasında ve büyük şehirlere göçün önlenmesinde önemli rol oynayacağı varsayılmaktadır. İlave olarak balıkçılık turizminin, geleneksel balıkçılığa değer katarak aşırı avlanmanın azaltılmasında ve deniz kaynaklarının korunmasında önemli bir araç olduğu da bilinmektedir. Balıkçılık turizmi, geleneksel balıkçı teknelerinde, bu deneyimi yaşamak isteyen insanların geleneksel metotlarla avlanması ve genel olarak balıkçılıkla ilgili turizm hizmetlerinin sağlanması olarak tanımlanmaktadır. Günümüzde amatör balıkçılık, özellikle batı ülkelerinde oldukça popüler bir boş zaman faaliyetleri olarak görülmektedir. Örneğin; Avrupa’da 50 milyon civarında amatör balıkçının olduğu bilinmektedir. Öte yandan amatör balıkçılığın ticari balıkçılığa oranla daha büyük bir ekonomi yaratabileceği hesaplanmaktadır. Doğu Karadeniz’de kayıtlı 3000 civarı teknenin çoğu küçük tekne olarak geçmektedir. Söz konusu bu tekneler yeterli teknolojik donanıma sahip olmadığından açık denizlere gidememektedir. Bu sebeplerden dolayı Doğu Karadeniz’de balıkçılık turizminin geliştirilmesi ekonomik ve sosyal açıdan önemli bir açılım sağlayacaktır. Çünkü balıkçılık turizminin gelişmesi balıkçıların daha fazla ekonomik gelir ve yeni iş olanakları elde etmelerine imkân sağlayacaktır.

AN EVALUATION ON FISHING TOURISM OPPORTUNITIES IN THE EASTERN BLACK SEA REGION

Abstract: Fish stocks tend to decrease in the Black Sea Region due to the gradual increase in marine pollution, overfishing and sea fillings. As a result of these negative developments, most of the people who make a living from fishing either quit fishing or migrate to big cities. It is assumed that the fishing tourism that has developed in recent years will play an important role in increasing the income of those who make their living in this way, creating additional employment and preventing migration to big cities. In addition, it is known that fishing tourism is an important tool in

Geliş Tarihi / Received Date: 22.06.2021

Kabul Tarihi / Accepted Date: 04.04.2022

reducing overfishing and protecting marine resources by adding value to traditional fisheries. Fishing tourism is defined as the fishing of people who want to experience this experience with traditional methods on traditional fishing boats and the provision of tourism services related to fishing in general. Today, amateur fishing is seen as a very popular leisure activity, especially in western countries. For example; It is known that there are around 50 million amateur fishermen in Europe. On the other hand, it is calculated that amateur fishing can create a larger economy than

commercial fishing. Most of the 3000 boats registered in the Eastern Black Sea Region are small boats. Since these boats do not have sufficient technological equipment, they cannot go to the open seas. For these reasons, the development of fishing tourism in the Eastern Black Sea Region will provide an important economic and social expansion. Because the development of fishing tourism will allow fishermen to obtain more economic income and new job opportunities.

Giriş

Son yıllarda Türkiye'nin diğer denizlerinde olduğu gibi Karadeniz'de de deniz kirliliğinin giderek artması ve artan rekabet koşulları nedeniyle aşırı ve düzensiz avlanma sonucunda balık stokları sürekli bir azalma eğilimindedir.¹ Öte yandan kıyı bölgelerinde kentsel alan yaratmak ve karayolu geçirmek amacıyla yapılan deniz dolguları mahmuz, dalgakıran, balıkçı barınağı ve liman gibi kıyı yapıları ile şehirlerin ve sanayi kuruluşlarının atıklarının denizlere boşaltılması da bu sürecin olumsuz yönde hızlanmasına katkı sağlamaktadır.² Bütün bu olumsuz gelişmelerin sonucunda geçimini balıkçılık yaparak sürdüren insanların çoğunun ya balıkçılığı bırakarak başka işlere yöneldiği³ ya da büyük şehirlere göç ettikleri gözlemlenmektedir.⁴ Oysa bir yandan Doğu Karadeniz kıyılarında tarım topraklarının ve sanayi kuruluşlarının yetersizliği diğer yandan balığın zengin proteinli bir besin maddesi olmasının giderek daha iyi anlaşılması⁵ söz konusu bölge için balıkçılığı ekonomik ve sosyal açıdan vazgeçilmez hale getirmektedir. Son yıllarda gittikçe dikkat çekmeye başlayan balıkçılık turizminin, geçimini balıkçılık yaparak sağlayan yerel halkın gelirinin artmasında, ilave istihdam yaratılmasında ve büyük şehirlere göçün önlenmesinde önemli rol oynayacağı varsayılmaktadır. Öte yandan balıkçılık turizminin, geleneksel balıkçılığa değer katarak aşırı ve düzensiz avlanmanın azaltılmasında ve deniz kaynaklarının korunmasında önemli bir araç olduğu da bilinmektedir. Bu sebeplerden dolayı bu çalışma kapsamında Doğu Karadeniz'de balıkçılık turizmi olanaklarının incelenmesi amaçlanmaktadır.

1. Literatür İncelemesi

Balıkçılık turizmi, geleneksel balıkçı teknelerinde, bu deneyimi yaşamak isteyen insanların geleneksel metotlarla avlanması ve genel olarak balıkçılıkla ilgili turizm hizmetlerinin sağlanması olarak tanımlanabilir.⁶ Öte yandan balıkçılık turizmi, yerel halkla bütünleşme, macera yaşama, doğayla iç içe olma ve gastronomi deneyimi gibi unsurları ile önemli bir alternatif turizm çeşidi olarak ta kabul edilmektedir. Bu süreçte balıkçı teknikleri ile av araç gereçlerinin tanıtılması, balık avcılığının deneyimlenmesi, avlanan balıkların geleneksel yöntemlerle pişirilerek tadılması ve deniz ekosisteminin öğrenilmesi gibi faaliyetler balıkçılık turizminin bir parçası olabilmektedir. Günümüzde amatör balıkçılık, özellikle gelişmiş batı ülkelerinde oldukça popüler bir boş zaman faaliyeti olarak görülmektedir.⁷ Örneğin; Avrupa'da yaklaşık 50

¹ Karapıçak, 2015.

² Eruz ve Erol, 2018.

³ Ulukan, 2016.

⁴ Boz ve Tunçer, 2016.

⁵ Gözener vd., 2016.

⁶ Boz ve Tunçer, 2016.

⁷ Mordue, 2009.

milyon civarında amatör balıkçının olduğu bilinmektedir.⁸ Bu sayının Dünya genelinde 700 milyon kişiye ulaşabileceği tahmin edilmektedir.⁹ Finlandiya nüfusunun yaklaşık olarak %44'ünün düzenli olarak balık tutmaya gittiği ve bunların yarısının tekne ile avlandıkları bilinmektedir.¹⁰ Avustralya'da ise her üç kişiden birisi spor ve dinlenme amacıyla balık avlamaktadır.¹¹ Öte yandan İrlanda'da, deniz aşırı olta balıkçıları balık avcılığına yılda 66 milyon pound harcamaktadırlar. Amatör balıkçılığın ticari balıkçılığa oranla 10 ila 40 kat daha büyük bir ekonomi yaratabileceği hesaplanmaktadır.¹²

Üç tarafı denizlerle çevrili olan ve deniz turizminin oldukça yaygın olduğu Türkiye'de milyonlarca insanın amatör olarak balık avcılığı ile ilgilenmesine rağmen, yapılan literatür inceleme-sinde balıkçılık turizmi ile ilgili sınırlı sayıda çalışmaya ulaşılabilmektedir. Ulaşılan bu çalışmalara ilişkin ayrıntılar aşağıda tarihsel sırayla verilmektedir.

2006 yılında yapılan bir çalışmada Antalya İli balıkçılığı ile turizm etkileşimi incelenmiştir. Her iki sektörün çalışanları ile yapılan görüşmeler ile ortaya konulan sonuçlara göre Antalya İlinde balıkçılık ile turizmin hem olumlu hem de olumsuz yönde etkileşim halinde olduğu tespit edilmiş, söz konusu olumsuz etkileşimin ortadan kaldırılmasına yönelik öneriler geliştirilmiştir.¹³

Bir grup araştırmacı yaptıkları çalışmayla turizm yazınında deniz turizminin olgusal gelişimini incelemişlerdir. Yapılan incelemede turizm ile deniz bileşenlerini konu edinen çalışmaların kısıtlı kaldığı, deniz turizmine ise turizm yazınında rastlanmadığı sonucuna varılmıştır.¹⁴

Turizm talebinde yeni eğilimler: Balıkçılık turizmi adlı çalışmada balıkçılık turizmi kavramı ve türleri, balıkçılık turizminin önemi, hedefleri, yapıldığı bölgeye ve ülkeye sağlayabileceği ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel yararlar Çanakkale İli bağlamında açıklanmaya çalışılmıştır. Söz konusu çalışmada ayrıca balıkçılık turizmi ile ilgili bazı projeler, yönergeler ve değerlendirmeler belirtilmiş ve sonraki akademik çalışmalar ile balıkçılık turizmi uygulamalarına katkı sağlanmaya çalışılmıştır.¹⁵

2017 yılında yapılan bir çalışmayla sportif olta balıkçılığı alternatif turizm kapsamında değerlendirilmiştir. Bu bağlamda konu ile ilgili bir federasyon ve beş derneğin yetkilileri ve sporcuları ile görüşme gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın sonucunda, sportif olta balıkçılığının bir turizm türü haline gelebilmesi için alt ve üst yapı yatırımlarının yapılması, sertifikasyonun bir eğitim ve sınav sonrasında verilmesi, ilgili kanun ve yönetmeliklerin denetim faaliyetleri ile desteklenmesi gerektiği görüşü ortaya konulmuştur. Ayrıca, su ürünleri ile ilgili sürdürülebilirliğin sağlanması açısından Su Bakanlığı gibi bir bakanlığın Türkiye'de gerekli olabileceği görüşü de vurgulanmıştır.¹⁶

Balıkçı barınaklarının deniz turizmi açısından kullanılabilirliği Trabzon örneği üzerinden incelenmiştir. Çalışmada, Denizcilik ve Ulaştırma Bakanlığı Altyapı Yatırımları Genel Müdürlüğü'nden elde edilen balıkçı barınaklarına ilişkin nicel veri setleri ile hava fotoğrafları ve yerinde inceleme ile elde edilmiş veriler kullanılmıştır. Çalışma sonucunda Trabzon Ortahisar İlçesinde yer alan yat limanı ve 14 balıkçılık kıyı yapısının, balıkçılık faaliyetleri yanında yat ve gezinti teknesi bağlama ve gecelemesine uygun altyapıya sahip olduğu belirlenmiştir. Ayrıca

⁸ Ditton vd., 2002.

⁹ Cooke ve Cowx, 2004.

¹⁰ Kauppila ve Karjalainen, 2012.

¹¹ Bauer ve Herr, 2004.

¹² Moksness vd., 2011.

¹³ Beğrus ve Kebapçioğlu, 2006.

¹⁴ Kozan vd., 2015.

¹⁵ Boz ve Tunçer, 2016.

¹⁶ Dinçer vd., 2017.

ilde mevcut 52 kıyı yapısından en az yarısının yapılacak iyileştirmelerle, hem balıkçı teknelerine daha iyi hizmet verebilecek hem de yat ve gezinti teknelerinin kısa süreli bağlanmasına imkân sağlayabilecek standarda ulaştırılabileceği vurgulanmaktadır.¹⁷

Yapılan bir çalışmada Burhaniye'nin sportif olta balıkçılığı potansiyeli ve turizm açısından kullanılabilirliği incelenmiştir. Nitel ve nicel araştırma tekniklerinin birlikte kullanılarak 422 katılımcıdan elde edilen verilere göre Burhaniye'de sportif olta balıkçılığı turizmi ile ilgili önemli bir potansiyelin bulunduğu, bölgede sportif olta balıkçılığı turizminin tamamlayıcı bir turizm türü olarak gerçekleştiği ve henüz bağımsız bir turizm sektörü haline gelmediği belirlenmiştir.¹⁸

Rekreasyonel balıkçılık turizmi Kuşadası, Didim ve Didim/Akbük örneği üzerinden incelenmiştir. Nitel bir çalışma desenine sahip çalışma ile söz konusu bölgelerde tekne balıkçılığı ile yarımlarını sürdüren kişilerin rekreasyonel balıkçılığa dâhil oldukları sonucuna varılmıştır.¹⁹

Balıkçılık turizmine yönelik yukarıda verilen çalışmalarda görüldüğü üzere çalışmaların daha çok Ege ve Akdeniz bölgelerine yönelik olduğu ve ağırlıklı olarak olta balıkçılığına yönelik olduğu görülmektedir. Doğu Karadeniz Bölgesi'ne yönelik ulaşılan tek çalışmanın ise Trabzon'daki balıkçı barınaklarına yönelik olduğu ve konuyu genel anlamda yat turizmi bağlamında ele aldığı görülmektedir. Bu sebeple bu çalışmanın özgün değere sahip olduğu değerlendirilmektedir.

2. Yöntem

Araştırma özü itibarıyla nitel bir çalışma olup veriler, nitel çalışmalarda kullanılan veri toplama yöntemlerinden olduğu değerlendirilen kaynak taraması yöntemiyle elde edilmiştir.²⁰ Çalışmada öncelikle Doğu Karadeniz'in balıkçılık potansiyeline yönelik veriler elde edilmeye çalışılmıştır. Çalışmanın devamında ise söz konusu bu potansiyelin balıkçılık turizmi açısından değerlendirilip değerlendirilmediği tespit edilmeye çalışılmıştır. Çalışmanın son aşamasında ise Doğu Karadeniz'in sahip olduğu balıkçılık potansiyelinin balıkçılık turizmi kapsamında daha etkin değerlendirilmesine yönelik öneriler geliştirilmiştir.

3. Bulgular

Denizlerde amatör balıkçılığın genellikle kıyı/lagün balıkçılığı, tekne balıkçılığı, sualtı avcılığı (*zıpkın*), açık deniz balıkçılığı ve yöresel/etnik balıkçılık şeklinde yapıldığı bilinmektedir.²¹ Bu anlamda Doğu Karadeniz Bölgesi'nde; Giresun'da 2583, Trabzon'da 5120, Rize'de 3870 ve Artvin'de 1190 olmak üzere toplamda 12763 amatör balıkçı bulunduğu rapor edilmektedir.²² Söz konusu bu balıkçıların Giresun'da 1101, Trabzon'da 3224, Rize'de 914 ve Artvin'de 325 olmak üzere toplamda 5564'ünün amatör balıkçı belgesine sahip olduğu ileri sürülmektedir.²³ Öte yandan Doğu Karadeniz Bölgesi'nde bulunan üç bin civarında olan balıkçı teknelerinin yaklaşık %90'ınının 10 metreden küçük tekneler olduğu ve motor güçlerinin de 20 hp ve altı olduğu bilinmektedir.²⁴ Söz konusu bu küçük teknelerin tamamına yakını hala bölgede faaliyet gösteren tekne yapım ustaları tarafından geleneksel yöntemlerle ve ahşaptan yapılmaktadır.²⁵ Bu durum bölge balıkçılığının büyük oranda küçük aile işletmeciliği şeklinde yürütüldüğü ve teknelerin gerek boyut anlamında küçük, gerekse motor gücü anlamında zayıf olması sebebiyle daha

¹⁷ Eruz ve Erol, 2018.

¹⁸ Bezirgan, 2019.

¹⁹ Efendi, 2020.

²⁰ Yıldırım ve Şimşek, 2010.

²¹ Boz ve Tunçer, 2016.

²² Erdoğan-Sağlam vd., 2016.

²³ Karapıçak, 2015.

²⁴ Zaman, 2005.

²⁵ Davulcu, 2015.

çok, açıkta avlanmak yerine buldukları bölgede avlanmak zorunda olduklarının göstergesidir.

Doğu Karadeniz Bölgesi'nde avlanan yıllık 221000 ton balığın 200000 tonunu hamsi balığı oluşturmaktadır. Buna en yakın miktarlar 5000 ton ile istavrit 4800 ton ile mezgit ve 4200 ton ile kefal ve 2900 ton ile palamut balığıdır. Geri kalanlar sırasıyla barbunya, lüfer, zargana, vatoz ve kalkan gibi türler olup avlanma miktarları 1000 tonun altındadır. Bu rakamlar Doğu Karadeniz Bölgesi için hamsi balığının balıkçılık anlamında ne kadar önemli olduğunun da göstergesidir.²⁶ Hamsi balığı gezici bir tür olduğu için Doğu Karadeniz'de yoğun olarak özellikle Kasım ayı başından Şubat Ayı sonuna kadar avlanabilmektedir.²⁷ Bu sebeple Doğu Karadeniz'de balıkçılığın mevsime bağlı bir meslek olduğu söylenebilir.

Ülkemizde dolayısıyla da Doğu Karadeniz'de balıkçılığın gelişmesinde balıkçılıkla ilgili balıkçı limanları, barınakları, barınma yeri ve çekek yerlerinin önemli rolü vardır. Bu anlamda Doğu Karadeniz'de; 18'i Giresun, 10'u Trabzon, 16'sı Rize ve 5'i Artvin olmak üzere toplamda 49 çekek yeri bulunmaktadır. Bölgede bulunan barınak sayısı ise 35 olup bunların 6'sı Giresun, 10'u Trabzon, 17'si Rize ve 2'si Artvin'de yer almaktadır. Doğu Karadeniz Bölgesi'nde bulunan liman sayısına gelince sadece 13 adet olup bunların 3'ü Giresun, 5'i Trabzon, 4'ü Rize ve 1'i ise Artvin'de bulunmaktadır. Üç tarafı denizlerle çevrili Türkiye'de toplam 236 kıyı tesisi olduğu düşünüldüğünde bu tesislerin 97'sinin Doğu Karadeniz Bölgesi'nde bulunmasının oldukça önemli olduğu düşünülmektedir.²⁸

Doğu Karadeniz Bölgesi'nde tekne sahibi ve tayfaların sosyo-ekonomik durumlarına yönelik yapılan incelemeye göre ortaya çıkan sonuçlar ise şu şekildedir:²⁹

-Teknelerin büyük bölümünde (%67) 2 veya 3 tayfa çalıştığı ve bu tayfalara ödemenin pay şeklinde yapıldığı belirlenmiştir.

-Balıkçıların yaş ortalamasının 40 yaş üstünde ve evli olduğu, %39'unun ilkokul, %24'ünün ortaokul, %28'inin lise, %8'inin üniversite mezunu olduğu, %1'inin ise hiç okula gitmediği belirlenmiştir.

-Çalışma sonucuna göre balıkçıların %89'unun balıkçılığı bırakmayı düşünmedikleri, ancak çalışma şartları ve gelir memnuniyetsizliği nedeniyle %80'inin çocuklarının balıkçılık yapmasını istemediği belirlenmiştir.

-Çalışmada ortaya konan bir başka sonuç ise balıkçıların yarısından fazlasının kooperatife üye olmalarına rağmen avladıkları balıkları büyük bölümünü (%64) komisyoncu kanalıyla pazarladıkları belirlenmiştir.

Balıkçıların balıkçılık turizmi yapabilmeleri için bağlı oldukları ilin İl Tarım ve Orman müdürlüklerine başvurmaları ve Amatör Balıkçılık Turizm İzni Belgesi almaları gerekmektedir. Söz konusu belgenin geçerlilik süresi alındığı tarihten itibaren iki yıl olarak belirlenmektedir. Amatör Balıkçılık Turizm İzni Belgesi sahipleri, beraberlerinde götürdükleri amatör balık avcılarının 3/2 numaralı amatör su ürünleri avcılığını düzenleyen tebliğinde yer alan kurallara uygun olarak avlanmasından sorumludurlar. Söz konusu tebliğde yer alan kurallara uyulmadığının tespiti durumunda belge iptal edilerek iki yıl süre ile yeni belge verilmemektedir.³⁰ Söz konusu tebliğde yer alan kurallara uyulup uyulmadığını denetleme görevi, Tarım ve Orman Bakanlığı teşkilatında su ürünlerinin, deniz ve iç suların koruma ve kontrolü ile görevlendirilen personellerle yapılmaktadır. Ayrıca emniyet, jandarma, sahil güvenlik, gümrük ve orman muhafaza teşkilatları mensupları ile belediye zabıtası da bu konuda yetkili kılınmıştır. Emniyet

²⁶ Zaman, 2005.

²⁷ Bayraklı vd., 2019.

²⁸ Zaman, 2005.

²⁹ Erdoğan-sağlam vd.,2016.

³⁰ Karapıçak, 2015.

ve jandarma teşkilatının bulunmadığı yerlerde ise köy muhtarı ve ihtiyar heyeti üyeleri korumaya ve kontrolle görevlidirler.

Doğu Karadeniz Bölgesi'nde yönelik faaliyet gösteren seyahat acentelerinin tur programlarının içeriğine yönelik yapılan çalışmalarda yaygın olarak, Doğu Karadeniz-Batum Turu ve Karadeniz Yaylaları turlarının düzenlendiği ileri sürülmektedir. Söz konusu bu turların yanı sıra sınırlı sayıda da olsa Amasya-Tokat-Niksar turu ile Trabzon-Gümüşhane-Bayburt turlarının da düzenlendiği görülmektedir. Bu turlar sırasında en fazla konaklamanın yapıldığı ilin Rize olduğu, kültürel faaliyetlerin en çok Trabzon ve Rize illerinde gerçekleştirildiği, rekreasyonel faaliyetlerin ise en çok Rize ilinde gerçekleştirildiği görülmektedir. Bu faaliyetlerin genellikle Ayder Kaplıca ziyareti, Tulum Eşliğinde Horon, Rafting ve Zipline olduğu ileri sürülmektedir. Bölgede denize yönelik sınırlı sayıda yapılan tek aktivitenin ise Giresun Adası tekne turu olduğu, bu turun ise iki üç saatlik gezinti ve fotoğraf çekmeden ibaret olduğu savunulmaktadır.³¹

Sonuç

Doğu Karadeniz Bölgesi'nde balıkçılığın halen yaygın olarak Karadeniz'e özgü ahşap teknelerle ve geleneksel yöntemlerle yapılıyor olması turizm açısından önemli bir rekreasyonel faaliyet potansiyeli olarak değerlendirilebilir. Çünkü ahşap teknelerin yapımından suya indirilişine, teknelerin bakımı ve temizliğine, geleneksel yöntemlerle dokuması ve tamiri yapılan ağlara kadar her bir aşamada yaşanan soyut ve somut kültürel olay olgu ve davranışlar bu tarz bir turizm deneyimi yaşamak isteyenler için oldukça ilgi çekici olabilir. Yine geleneksel yöntemlerle yapılan balık avcılığı sürecinde denize açılma, ağları denize bırakma, toplama, ağlara takılan balıkları tekneye alma süreci katılımcılara eşsiz deneyimler yaşatabilir. Bu süreçte söylenen maniler, türküler ile kısıtlı ancak keyifli şekilde hazırlanan balık tavaların samimi sohbet eşliğinde tüketilmesi katılımcıların hatıralarında uzun süre silinmeyen tatlı hazlar bırakabilir. Balık avı sonunda limana giriş, avlanan balıkların alıcılarla buluşturulması ve yapılan pazarlıklar da bu sürecin bir parçası olarak görülmelidir.

Bahsi geçen keyifli turizm deneyiminin katılımcılara yaşatılabilmesi için öncelikle balıkçılık turizmüne yönelik düzenlemelerin gözden geçirilmesi ve küçük tekne sahiplerinin balıkçılık yanında bireysel anlamda balıkçılık turizmi de yapabilmelerinin yasal altyapısının oluşturulması gerekmektedir. Bu düzenleme ülke geneline yönelik yapılabileceği gibi bölgesel bir proje kapsamında da gerçekleştirilebilir. Yapılacak bölgesel projelere gerek bölge kalkınma ajansları gerek yerel yönetimler gerekse balıkçılık kooperatifleri eşgüdüm içerisinde destek ve katılım sağlamalıdır. Balıkçılık turizmi ile ilgili düzenlemeler içerisinde teknelerin teknik ve güvenlik standartları, katılımcı kapasiteleri, tekne sahibinin yetki ve sorumlulukları ile katılımcıların hak ve yükümlülükleri yer almalıdır. Öte yandan bu süreçte denetleme ve kontrollerin kimler tarafından yapılacağı ve olası kural ihlallerinde uygulanacak yaptırımların da söz konusu düzenlemede açıkça yer alması sağlanmalıdır.

Balıkçılık turizmi bilincinin hem balıkçılıkla uğraşan kişilere hem de yerel halka kazandırılması noktasında örgün ve yaygın eğitimler ile kısa süreli kurs ve seminerlerin etkisi yadsınmaz. Bu anlamda bölgede kurulu üniversitelerin turizm fakülteleri ile halk eğitim merkezlerinin eşgüdüm içerisinde sürdürülebilir eğitim programları hazırlayıp uygulamaları gerekmektedir. Özellikle yerel halka yönelik hazırlanacak olan söz konusu bilinçlendirme eğitimi programlarında yerel yönetimlerle işbirliği büyük önem arz etmektedir.

Birçok sektörde olduğu gibi turizm sektöründe de tanıtım ve tutundurma son derece önemlidir. Yukarıda vurgulanan önerilerin gerçekleşmesinden sonra balıkçılık turizminin sürdürülebilir gelişimi etkin ve sürekli bir tanıtım ve tutundurma faaliyeti ile gerçekleştirilebilir. Bu anlamda Kültür ve Turizm İl Müdürlükleri, yerel yönetimler ve balıkçılık kooperatifleri üzerlerine düşen

³¹ Akbulut ve Doğançılı, 2018.

görevleri eşgüdüm içerisinde ve kesintisiz olarak gerçekleştirmelidir. Bu süreçte bölgede faaliyet gösteren veya bölgeye yönelik seyahat programları düzenleyen seyahat acentelerinin de söz konusu tanıtım ve tutundurma faaliyetine gerekli katkıyı vermeleri gerekmektedir. Öte yandan bölgesel veya ulusal düzeyde faaliyet gösteren medya kuruluşlarının konuya yönelik yapacakları programlar da tanıtım anlamında önemli katkı sağlayacaktır. Üniversitelerin edebiyat bölümlerinde konuya yönelik soyut ve somut kültürel öğelerin (masallar, maniler, ritüeller vb.) derlenmesi ve yayınlanması, iletişim bölümlerince ise söz konusu bu ritüellerin bölgesel çekimi ile görsel hale dönüştürülmesi, kaybolmaya yüz tutmuş kültürel değerlerin kayıt altına alınması ve sonraki kuşaklara aktarılmasına olanak sağlaması yanında, tanıtım ve tutundurmaya da önemli katkı sağlayacaktır.

Çalışma sınırlı zaman içerisinde kaynak taraması yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Araştırmacılara konuya yönelik kapsamlı saha çalışmaları yaparak konuyu gerek sosyolojik gerek ekonomik gerekse de psikolojik açıdan ele almaları önerilmektedir. Bu anlamda balıkçılıkla uğraşanların yanında yerel halkın ve karar vericilerin konuya yönelik farkındalıkları, tutum ve davranışları ile görüş ve önerileri incelenerek konunun önemi ortaya konulabilir.

KAYNAKÇA

Akbulut, Burcu. A ve Doğancılı, Olca S. (2018), “Ankara’da Bulunan Seyahat Acentalarının Dopkap (Doğu Karadeniz Projesi) İllerine Düzenlediği Turlar ve Web Sitelerinde Yer Alan Tur Programlarının İçerik Analizi”, *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 10/18, 349-375.

Bauer, Johannes ve Herr, Alexander (2004), “Hunting and Fishing Tourism”, içinde *Wildlife Tourism Impacts, Management and Planning* (Ed. K. Higginbottom), Australia: Common Ground Publishing Pty Ltd.

Bayraklı, Barış, Özdemir, Süleyman ve Duyar, Avni (2019), “Karadeniz’de hamsi (*Engraulis encrasicolus*) ve Çaç (Sprattus sprattus) Balıklarının Avcılığı ile Balık unu-Yağ İşleme Teknolojisi Üzerine Bir Araştırma”, *Menba Kastamonu Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi Dergisi*, 5/2, 9-16.

Beğburs, Cenkmen. R. ve Kebapçioğlu, Turhan (2006), “Antalya İli Balıkçılığının Turizm ile Etkileşimi”, *E.Ü. Su Ürünleri Dergisi*, 23/3, 355-357.

Bezirgan, Muammer (2019), “Burhaniye’nin Sportif Olta Balıkçılığı Potansiyeli ve Turizm Açısından Kullanılabilirliği”, *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22/41, 447-465.

Boz, Mustafa ve Tunçer, Sezginer (2016), “Turizm Talebinde Yeni Eğilimler: Balıkçılık Turizmi”, içinde 3. *Ulusal Deniz Turizmi Sempozyumu*, Dokuz Eylül Üniversitesi, Denizcilik Fakültesi, 13-13.

Cooke, Steven. J ve Cowx, Ian. G (2004), “The Role of Recreational Fishing in Global Fish Crises”, *BioScience*, 54/9, 857-859.

Davulcu, Mahmut (2015), “Karadeniz Bölgesinde Ahşap Tekne Yapımcılığı ve Günümüzdeki Durumu”, *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 7/12, 93-123.

Diñçer, Füsün vd. (2017), “Sportif Olta Balıkçılığının Alternatif Turizm Kapsamın Değerlendirilmesi”, *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Özel Sayı, 39-50.

Ditton, Robert. B., Holland, Stephen. M. ve Anderson, David. K. (2002), “Recreational Fishing as Tourism”, *Fisheries*, 27/3, 17-24.

Efendi, Mahmut (2020), “Rekreasyonel Balıkçılık Turizmi: Kuşadası, Didim ve Didim/Akbük Örneği”, *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4/3, 2164-2179.

Erdoğan-Sağlam, Naciye, Özbek, Gizem ve Düzgüneş, Ertuğ (2016), “Doğu Karadeniz Bölgesi’nde Balıkçıların Sosyo-Ekonomik Yapısı”, *Gaziosmanpaşa Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 33/3.

Eruz, Coşkun ve Erol, Sercan (2018), “Balıkçı Barınaklarının Deniz Turizmi İçin Kullanılabilirliği: Trabzon Örneği”, *Turkish Studies*, 13/10, 291-302.

Gözener, Bilge, Sayılı, Murat ve Antar, Şahin (2016), “Ordu İli Fatsa İlçesinde Hanelerin Balık Tüketim Alışkanlıklarının Tespiti”, *Gaziosmanpaşa Bilimsel Araştırma Dergisi*, 12, 31-43.

Karapıçak, Muhammet (2015), *Doğu Karadeniz Bölgesi’ndeki Amatör Balıkçılığın Sosyo Ekonomik Analizi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ordu Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Kauppara, Pekka ve Karjalainen, Timo P. (2012), “Process Model to Assess the Regional Economic Impacts of Fishing Tourism: A Case Study in Northern Finland”, *Fisheries*, 127, 88-97.

Kozan, Gökçe vd. (2014), “Turizm Yazınında Deniz Turizminin Olgusal Gelişimi”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Denizcilik Fakültesi Dergisi*, 6/2, 115-129.

Moksness, Erlend, vd. (2011), “Effects of Fishing Tourism in a Coastal Municipality: a Case Study from Risør, Norway”, *Ecology and Society*, 16/3, art 11.

Mordue, Tom (2009), “Angling in Modernity: A Tour Through Society, Nature and Embodied Passion”, *Current Issues in Tourism*, 12/5, 529-552.

Ulukan, Umut (2016), “Balıklar, Tekneler ve Tayfalar: Türkiye’de Balıkçılık Sektöründe Çalışma ve Yaşam Koşulları”, *Çalışma ve Toplum*, 48/1, 115-142.

Yıldırım, Ali ve Şimşek, Hasan (2010), *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayınları.

Zaman, Mehmet (2005), “Orta ve Doğu Karadeniz’de Balıkçılık”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 10/13, 31-78.